

Sygnatura akt II AKa 82/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: S.S.A. Robert Wróblewski

Sędziowie: S.A. Wiesław Pędziwiatr (spr)

S.A. Cezariusz Baćkowski

Protokolant: Anna Turek

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej Dariusza Szyperskiego

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016 r.

sprawy **J. G. (1)**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne pozbawienie wolności

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 28 stycznia 2016 r. sygn. akt III Ko 361/15

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. N. 180 zł podwyższone o 41,40 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

III. wydatki związane z postępowaniem odwoławczym zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. G. (2) domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia za odbycie części kary na podstawie wydanego wobec niego wyroku łącznego Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 4 stycznia 2008 r. w sprawie XII K 536/07.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2016 r. sygn. akt III Ko 361/15 Sąd Okręgowy we Wrocławiu na podstawie art. 552 § 1 (a contrario) k.p.k. w zw. z art. 552 § 2 k.p.k. żądanie wnioskodawcy oddalił. Jednocześnie zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. N. kwotę 264 zł tytułem zwrotu kosztów pełnomocnictwa z urzędu udzielonego wnioskodawcy, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych poprzez oddalenie żądania wnioskodawcy i przyjęcie przez Sąd orzekający, że szkoda wynikła z pozbawienia wnioskodawcy w okresie od 19 stycznia 2009 r. do dnia 12 czerwca 2009 r. została zrekompensowana poprzez zaliczenie powyższego okresu osadzenia wnioskodawcy do wyroku w wymiarze 6 lat pozbawienia wolności

orzeczonego wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej XII Wydział Karny we W. w sprawie o sygnaturze akt XII K 59/06, mimo że nie pozwala na to zgromadzony materiał.

Podnosząc powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Wrocław- Fabryczna na rzecz J. G. (1) kwoty 20 000 zł tytułem odszkodowania oraz kwoty 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia od zarzucanego mu czynu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy J. G. (1) nie zasługuje na uwzględnienie.

Podniesiony przez apelującego zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia jest bezzasadny. Tego rodzaju zarzut może być skuteczny tylko wtedy, gdy apelujący wykaże, że Sąd orzekający - oceniając dowody - naruszył zasadę logicznego rozumowania oraz nie uwzględnił przy ocenie materiału dowodowego wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Ocena dowodów dokonana z zachowaniem wymienionych kryteriów pozostaje natomiast pod ochroną art. 7 k.p.k., i brak jest podstaw do kwestionowania dokonanych przez Sąd meriti ustaleń faktycznych i końcowego rozstrzygnięcia, gdy nadto Sąd ten nie naruszył art. 410 k.p.k. Tego rodzaju uchybień, które rodziłyby wątpliwości co do merytorycznej trafności zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie nie stwierdził.

Bezspornym w sprawie pozostaje, że okres rzeczywistego, a niezasadnego pozbawienia wolności J. G. (1) od 19 stycznia 2009 r. do 12 czerwca 2009 r. w sprawie XII K 536/07 Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej został mu zaliczony na poczet kary łącznej orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z 29 czerwca 2006 roku, sygn. akt XII K 59/06.

Postanowienie w tym przedmiocie wydał 16 kwietnia 2010 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Fabrycznej sygn. akt XII K 536/07, który na podstawie art. 417 § 1 k.p.k. zaliczył na poczet kary łącznej 6 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec J. G. (1) wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie XII K 59/06 okres pozbawienia wolności od dnia 19 stycznia 2009 r. do dnia 9 czerwca 2009 r. odbywanego przez skazanego na mocy wyroku łącznego Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 4 stycznia 2008 r. w sprawie XII K 536/07.

Następnie Sąd Rejonowy dla Wrocławia Fabrycznej postanowieniem z dnia 24 lutego 2011r. w sprawie XII K 59/06 rozstrzygnął wątpliwość w przedmiocie wykonania wyroku łącznego Sądu Rejonowego dla Wrocławia Fabrycznej z dnia 29 czerwca 2006r. w sprawie XII K 59/06 w ten sposób, że wskazał, iż okres rzeczywistego pozbawienia wolności J. G. (1) w sprawie XII K 536/07 w dniach od 19 stycznia 2009r. do dnia 12 czerwca 2009r. podlega zaliczeniu na poczet orzeczonej kary łącznej 6 lat pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt XII K 59/06.

Zakład Karny w K. obliczając J. G. (2) karę 6 lat pozbawienia wolności, wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia Fabrycznej w sprawie XII K 59/06 dokonał zaliczenia na jej poczet okresu pozbawienia wolności od 19 stycznia 2009r. do 12 czerwca 2009r.

Tym samym o ten właśnie okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie XII K 536/07 została mu zmniejszona kara łączna 6 lat pozbawienia wolności wymierzona w sprawie sygn. akt XII K 59/06.

Takie ustalenia poczynił w niniejszej sprawie Sąd I instancji i są one w pełni prawidłowe, co więcej nie są także kwestionowane przez pełnomocnika J. G. (1) jak i samego skazanego.

Kluczowym zagadnieniem w niniejszej sprawie jest natomiast rozważenie zasadności wysuniętego przez wnioskodawcę żądania odszkodowania i zadośćuczynienia w oparciu o art. 552 k.p.k.

Podstawą ubiegania się przez J. G. (1) o odszkodowanie w trybie art. 552 k.p.k. był wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2009 r. w sprawie V KK 303/09. Orzeczeniem tym uchylono wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28 maja

2008r. sygn. akt IV Ka 348/08 oraz utrzymany nim w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego dla Wrocławia Fabrycznej z dnia 4 stycznia 2008r. sygn. akt XII K 536/07, a w konsekwencji umorzono postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

W dniu 22 października 2012 r. (a więc przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 555 k.p.k.) J. G. (2) wystąpił do Sądu Okręgowego we Wrocławiu z powództwem cywilnym o zasądzenie mu odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne orzeczenie w wyroku łącznym kary 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności o sygn. akt XII K 536/07. Jako podstawę swojego roszczenia wnioskodawca wskazał art. 552 § 1 k.p.k. i art. 554 § 1 k.p.k. Powództwo to zostało przez Sąd I instancji oddalone (wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia z dnia 28 kwietnia 2015 r. (...)). W wyniku wniesionej apelacji Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. (sygn. akt II Ca 1068/15) uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowania w sprawie i sprawę przekazał do rozpoznania Wydziałowi Karnemu Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu, co doprowadziło do zainicjowania postępowania w przedmiotowej sprawie. Jako datę zgłoszenia przez wnioskodawcę roszczenia w niniejszej sprawie należy przyjąć zatem datę 22 października 2012 r. i uznać tym samym, że zostało ono zgłoszone w przewidzianym przez ustawodawcę terminie.

Przechodząc do meritum sprawy, Sąd I instancji trafnie stwierdził, że spełnienie żądania wnioskodawcy stałoby w sprzeczności z art. 552 § 1 k.p.k., a przekonania tego nie są w stanie zmienić argumenty zawarte w treści środka odwoławczego.

Dla wykazania prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia koniecznym będzie odwołanie się do orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, które to już wielokrotnie wcześniej wyrażały swoje stanowisko w przedmiocie braku możliwości przyznania rekompensaty w oparciu o przepisy Rozdziału 58 k.p.k. w sytuacji, gdy okres rzeczywistego pozbawienia wolności w jednej sprawie został zaliczony skazanemu na poczet odbywania kary orzeczonej w innej sprawie na podstawie art. 417 k.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k.

W tym względzie w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę apelującego na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2008 r. sygn. akt V KK 157/07, w którym został wyrażony następujący pogląd: **„W trybie określonym w Rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego rekompensowane mogą być tylko szkoda i krzywda, istniejące w chwili orzekania przez sąd w przedmiocie wniosku. Jeżeli do tego czasu nastąpi zrekompensowanie w innej przewidzianej procesowo formie niesłusznie odbytej kary lub tymczasowego aresztowania, np. przez chociażby nieprawidłowe zastosowanie art. 417 k.p.k., potrzeba i możliwość zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia dezaktualizuje się, a roszczenie staje się bezprzedmiotowe”** (Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa 2008/4/25). Stanowisko to zostało następnie potwierdzone w kolejnych orzeczeniach wydanych przez Sąd Najwyższy, gdzie zostały wyrażone następujące zapatrywania prawne: „Do kompensaty szkody, zarówno majątkowej, jak i niemajątkowej, **dochodzi w sytuacji zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet kary pozbawienia wolności - bądź w sprawie, w której było ono stosowane, bądź też w innej sprawie.**” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r. III KK 110/09, Biuletyn Prawa Karnego 9/09 s. 38) oraz **„Zaliczenie, według reguł wynikających z art. 417 k.p.k. i art. 63 k.k., okresu tymczasowego aresztowania na poczet kar orzeczonych wobec skazanego w tej samej lub w innej sprawie wyklucza późniejsze skuteczne wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na podstawie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego, za ten sam okres, jak również wcześniejsze uzyskanie odszkodowania lub zadośćuczynienia w tym trybie wyklucza zaliczenie tego okresu tymczasowego aresztowania na poczet takich kar”** (postanowienie wydane w składzie 7 sędziów z dnia 20 września 2007 r., sygn. akt

I KZP 28/07, Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa 2007/10/70).

Stanowisko takie dominuje również w orzecznictwie sądów powszechnych. Warto w tym względzie przywołać chociażby tezę z wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 marca 2014 r. o treści: „Przepis art. 552 § 1 k.p.k. wymaga spełnienia kumulatywnego ukonstytuowanych w nich warunków, w tym również wymaga

zaistnienia szkody i krzywdy wynikającej z wykonania względem wnioskodawcy w całości lub części kary, której nie powinien być ponieść. **W trybie określonym w Rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego rekompensowane mogą być bowiem tylko szkoda i krzywda, istniejące w chwili orzekania przez sąd w przedmiocie wniosku. Jeżeli do tego czasu nastąpi zrekompensowanie w innej, przewidzianej procesowo formie niesłusznie odbytej kary, potrzeba i możliwość zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia dezaktualizuje się, a roszczenie staje się bezprzedmiotowe.** Roszczenie z art. 552 k. p.k., jak również zaliczenie na podstawie art. 80 k.p.w. są środkami kompensacji od siebie niezależnymi i ich jednoczesne stosowanie stworzyłoby nieznaną prawu cywilnemu system podwójnej rekompensaty tej samej szkody. Jeżeli zatem wnioskodawca w innych postępowaniach karnych został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i wymierzono mu za nie prawomocnie karę pozbawienia wolności, a na jej poczet w całości zaliczono mu okres odbycia kary w innej sprawie, to nie jest on uprawniony do domagania się na mocy art. 552 § 1 k.p.k. zasądzenia od Skarbu Państwa na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia. Takie stanowisko pozostaje również w zgodzie z treścią art. 5 ust. 5 Konwencji z 1950 r. o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 marca 2014 r. II Aka 48/14, LEX nr 1487576).

Uwzględniając przedstawione powyżej poglądy, należy z całą stanowczością stwierdzić, że roszczenie wnioskodawcy J. G. (1) o odszkodowanie i zadośćuczynienie z tytułu niesłusznego pozbawienia go wolności w sprawie XII K 536/07 ocenione być musi, jako nieuzasadnione. Wynikłe z tej sprawy pozbawienie wolności w okresie od 19 stycznia 2009 r. do 12 czerwca 2009 zostało bowiem zrekompensowane J. G. (2) w drodze zaliczenia tego okresu na poczet kary wymierzonej w innym postępowaniu w sprawie o sygnaturze akt XII K 59/06. Do tej rekompensaty doszło przed złożeniem przez J. G. (1) żądania w oparciu o art. 552 k.p.k.

Roszczenie materialne z art. 552 k.p.k. w stosunku do instytucji zaliczenia okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w oparciu o art. 417 k.p.k. i art. 63 k.k. są środkami kompensacji niezależnymi od siebie. Rozwiązania te stanowią alternatywę rozłączną. Zastosowanie jednego z nich wyklucza zastosowanie drugiego. Wybór zaś rozwiązania nie zależy od skazanego, a od konkretnej sytuacji procesowej i wydanego orzeczenia kończącego postępowanie. Podkreślić należy raz jeszcze, że do rekompensaty w formie zaliczenia okresu niesłusznego pozbawienia wolności na poczet kary orzeczonej wobec skazanego J. G. (1) w innej sprawie doszło ponad 4 lata przed wystąpieniem przez niego z przedmiotowym żądaniem odszkodowawczym.

Uwzględnienie żądania J. G. (1) zgodnie z jego wnioskiem sprowadzałoby się więc w istocie do nieuzasadnionego prawem premiowania skazanego i stworzyłoby system podwójnej rekompensaty tej samej szkody. Skazany odniósłby bowiem zarówno korzyść w postaci zmniejszenia mu okresu odbywania kary (orzeczonej w innej sprawie), jak również uzyskałby odszkodowanie za ten sam okres pozbawienia go wolności, co jest niedopuszczalne.

W tym stanie rzeczy – mając na uwadze całokształt omówionych wcześniej okoliczności – Sąd Apelacyjny uznał apelację pełnomocnika J. G. (1) za bezzasadną i zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Podstawę prawną rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego stanowi art. 437§1k.p.k.

Orzeczenie o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze opiera się o art. 554§ 4 k.p.k. Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz pełnomocnika wyznaczonego z urzędu stosowną opłatę za pomoc prawną udzieloną wnioskodawcy z urzędu, której wysokość jest zgodna z § 17 ust. 6 w zw. z § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSA Wiesław Pędziwiatr SSA Robert Wróblewski SSA Cezariusz Baćkowski